Országos Középiskolai Problémamegoldó Verseny

Választás, költségvetés, választási költségvetés

Országos Középiskolai Problémamegoldó Verseny 2015.

Politikai példaeset

Copyright © 2015 Országos Középiskolai Problémamegoldó Verseny

Az esetet Vidovics Bálint készítette elemzés céljára, nem pedig bizonyos üzleti helyzetek hatékony vagy nem hatékony kezelésének bemutatására. A leírt körülmények nem tükrözik a valóságot.

Minden jog fenntartva. Az anyag egészben vagy részletekben történő sokszorosítása, elektronikus eszközök segítségével való tárolása vagy bármilyen formában és eszközzel való átvitele csak a Szerző, illetve az Országos Középiskolai Problémamegoldó Verseny szervezői engedélyével lehetséges.

Esetünk országa nagy hagyományokkal rendelkező, függetlenségét és a demokratikus működés lehetőséget azonban csak alig több mint egy évtizede visszanyerő köztársaság. Kormányformáját tekintve elnöki rendszer, vagyis egységes (a kormányfői és az államfői pozíciót egyesítő elnök által vezetett) végrehajtó hatalom jellemzi. Az elnök mandátumát közvetlen választásokon, a parlamenti választások eredményétől függetlenül nyeri el.

Főszereplőnk és döntéshozónk az ötéves ciklusára négy éve nagy többséggel megválasztott jelenlegi elnök. Karizmatikus, jó szónoki képességekkel megáldott politikus, akinek határozott elképzelései vannak országa hosszú távú boldogulásának elősegítésére. Kiváló a kapcsolata több fontos médiummal is, hatalomra kerülése óta megnövekedett befolyással bír a nagy tömegeket elérő közmédiára. Első két éve alatt, köszönhetően a nyilvános politizálás mesteri kivitelezésének és pártja stabil parlamenti többségének a kormányzás rendben zajlott. A két év után megtartott parlamenti választásokon azonban a személyes népszerűségéhez képest mindig is alacsonyabb támogatottsággal bíró pártja elvesztette többségét a törvényhozó hatalomban. A kormányzati ciklus felénél szokásos módon bekövetkező népszerűségvesztést kihasználva a demagógiától sem visszariadó, egyébként egymás riválisának számító ellenzéki pártok együttesen megszerzik a parlamenti mandátumok több mint felét. Az elnök mozgástere ennek következtében jelentősen leszűkül, minden fontos döntés meghozatalához egyességre kell jutnia az erős frakciófegyelemmel működő ellenzéki pártok valamelyikével.

Politikusunk a következő elnökválasztás előtti utolsó év végéhez közeledve kulcsfontosságú problémával szembesül: el kell fogadni a választások eredményét is nagyban meghatározó, jövő évi költségvetést. Népszerű intézkedésekre lenne szükség, mindez azonban nem lehetséges az elnök sikerében ellenérdekelt ellenzékiek parlamenti szavazatai nélkül. Könnyű tárgyalásokra nem lehet számítani, az ellenzéknek nem érdeke, az elnöki program megvalósításához szükséges költségvetési törvény megszavazása. Az idő sürget, a költségvetést két hónapon belül el kell fogadni, politikusunknak pedig úgy tűnik ezúttal a színfalak mögötti alkudozásban és szervezkedésben kellene jeleskednie, ami nem a legerősebb oldala. Az elnökválasztás utáni évben ráadásul ismét parlamenti választások lesznek. Ha el akarja kerülni, hogy akkor is hasonló kényes helyzet álljon elő, akkor ezt is figyelembe kell vennie. Milyen döntést hozzon? Milyen stratégiát válasszon?

Kiegészítő információk

A nagyobbik ellenzéki párt ideológiailag az elnök pártjával azonos oldalon áll, többen a képviselők közül egykor az elnök pártjának tagjai voltak. Tudni lehet, hogy az erős frakciófegyelem ellenére a pártban nem elégedettek jelenlegi vezetőjükkel. Sokan úgy vélik a parlamenti választáson elért eredmények elsősorban nem neki köszönhetőek, arra pedig alkalmatlan, hogy a következő évben megnyerje az elnöki versenyt. A kisebbik ellenzéki párt mindig is kérlelhetetlen ellenfele volt az elnök pártjának, a politikai paletta ellentétes oldalán helyezkednek el. Szintén erős frakciófegyelem jellemzi, a pártot több „erős ember" vezeti közösen, az elnökválasztáson nem reménykednek győzelemben, hiszen nem rendelkeznek országosan ismert, igazán népszerű politikussal. Szintén tudni lehet róluk, hogy erőteljesen elkötelezettek a környezetvédelem és az zöld ügy iránt, ennek következetes képviselete kutatások szerint a szavazótáboruk egyik legfőbb egyben tartó tényezője.

MELLÉKLET

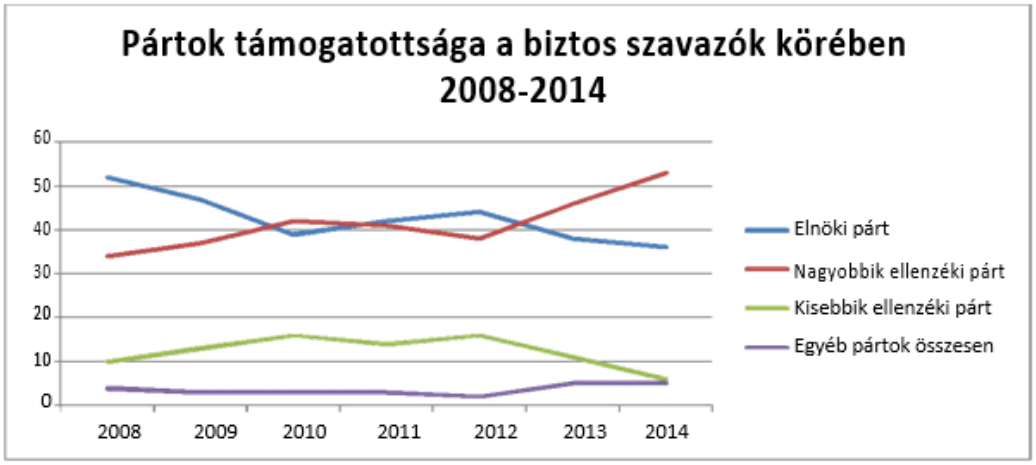
Pártok támogatottsága a biztos szavazók körében 2008-2014
60
50
40
30
20
10
0
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
Elnöki párt
Nagyobbik ellenzéki párt
Kisebbik ellenzéki párt
Egyéb pártok összesen

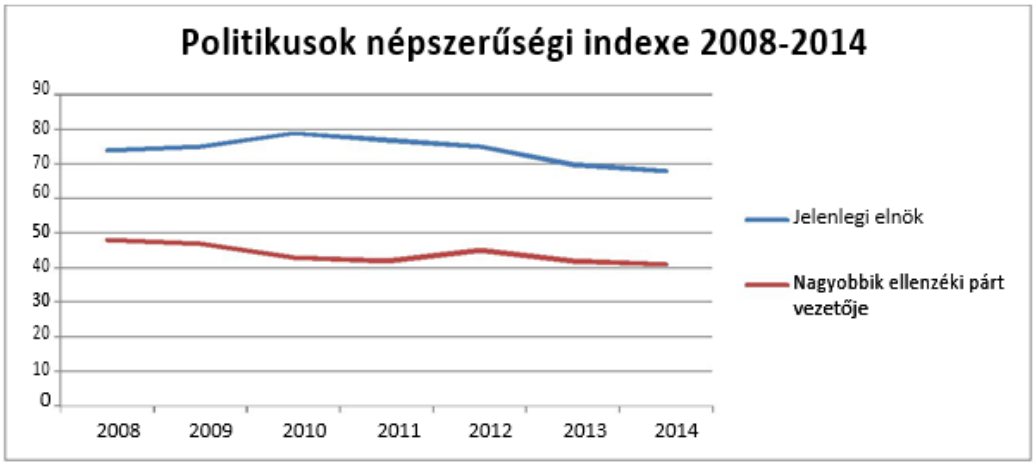
Politikusok népszerűségi indexe 2008-2014
90
80
70
60
50
40
30
20
10
0
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
Jelenlegi elnök
Nagyobbik ellenzéki párt vezetője

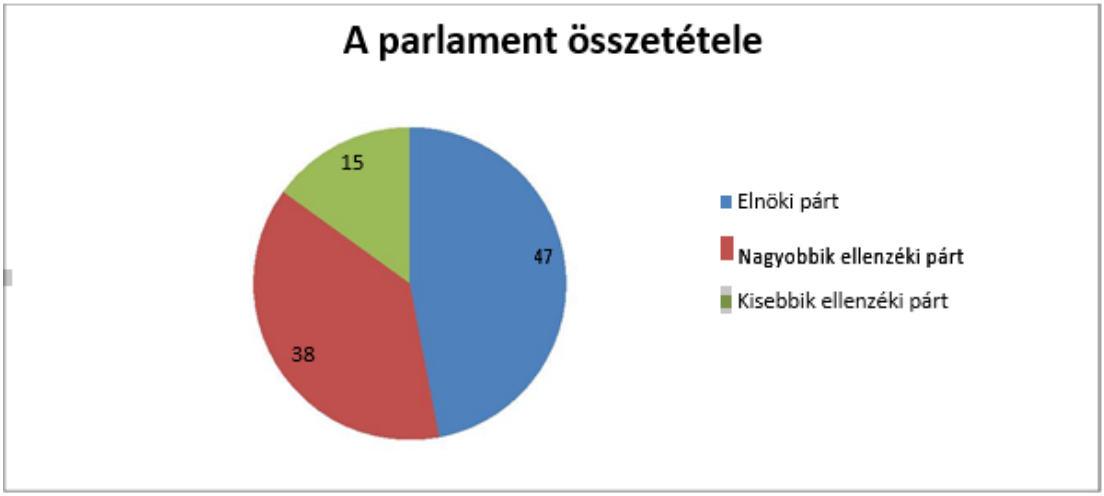
A parlament összetétele
15
47
38
Elnöki párt
Nagyobbik ellenzéki párt
Kisebbik ellenzéki párt

MEGOLDÁS

1. Kiemelés

Miután alaposan elolvastuk az eset leírását és megfelelően tanulmányoztuk a mellékleteket, szűrjük ki a megoldás szempontjából releváns információkat. Figyeljünk arra, hogy egyes információk önmagukban lényegtelennek tűnhetnek, más információkkal való összefüggésükben viszont még hasznunkra lehetnek. Ha mindennek a végére értünk kezdjük a megoldásunkat egy SWOT analízissel, vagyis az erősségek, gyengeségek,
lehetőségek és veszélyek rendszerezésével.

2. SWOT analízis

Erősségek	*Gyengeségek*
1. Karizmatikus alkat, jó szónoki képességek 2. Jó pozíciók a médiában 3. Még mindig kimagasló népszerűség[1] 4. Maga mögött tudhatja pártja teljes támogatását	1. Tapasztalatlanság a háttéralkuk világában 2. Pártja népszerűsége csökken[2] 3. Személyes népszerűsége enyhén csökken
Lehetőségek	*Veszélyek*
1. Népszerű intézkedéseket magába foglaló költségevetés elfogadása 2. Magas személyes népszerűség áruba bocsátása 3. A választott opció hatékony utólagos kommunikációja 4. Nagyobbik ellenzéki párt belső megosztottsága (elnök és párt)	1. Lejár a költségevetés elfogadásához rendelkezésre álló idő 2. Előnytelen háttéralkuba kergetik 3. Személyes népszerűsége számottevően lecsökken a sikertelen költségvetés egyezkedés után 4. Rontja, vagy nem javítja az esélyeit arra, hogy 2016-os parlamenti választás után többsége legyen a törvényhozásban

[1] Bár a kimagasló népszerűséget bizonyos szempontból a lehetőségek közé sorolható külső adottságnak is tekinthetnénk, ebben az esetben mégis az erősségek között kell számon tartanunk. Ennek oka, hogy a népszerűség jelen esetben olyan személyes tulajdonság, amelyet az elnök az érdekérvényesítés során felhasználhat, áruba bocsáthat. Ugyanez vonatkozik ellenkező előjellel személyes népszerűsége enyhe csökkenésére.

[2] A párt népszerűségének csökkenése ebben az esetben nem, mint külső, fenyegető lehetőség, azaz mint veszély jelenik meg, hanem az elnök egyfajta gyengeségeként, mivel csökkenti érdekérvényesítő-képességét.

3. Opciófa

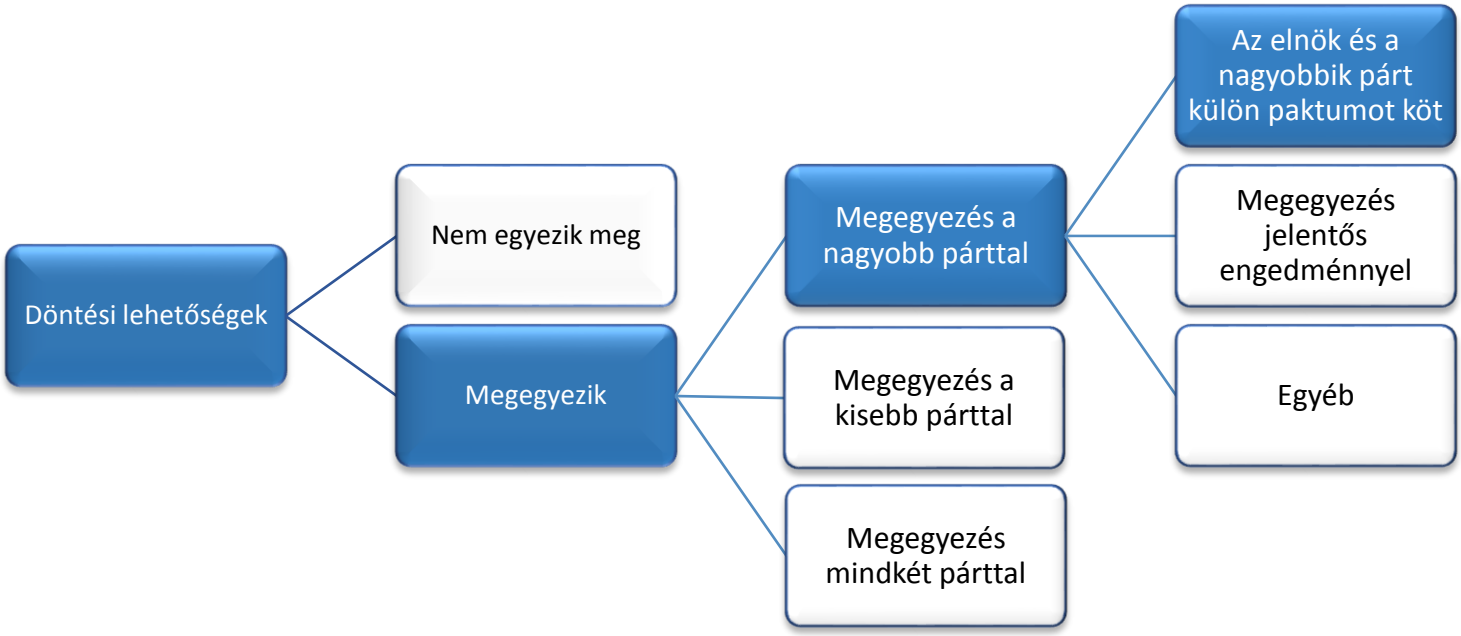

4. Döntési szempontok

1. Személyes erősségek kiaknázása

A választott opció megvalósításában mekkora szerepet játszanak a személyes erősségnek tekinthető tulajdonságok? Mekkora előnyt jelenthet a karizma, jó szónoki képességek és a médiahátszél?

2. Költségvetés tartalmától várható népszerűség-növekedés

A választott opció mennyiben teszi lehetővé a személyes népszerűség növelését? A választott döntési opció nyomán kialakuló költségvetés tartalma mennyiben képes hozzájárulni az elnökválasztási sikerhez?

3. Hitelesség, esetleges „arcvesztés”

A választott opció mennyiben növeli vagy őrzi meg az elnök hitelességét és kerüli el vele az esetleges arcvesztést?

4. Hosszú távú előnyök

A választott opció mennyiben biztosít hosszú távú, a következő elnökválasztáson elérhető sikeren túlmutató előnyöket? Mindenek előtt, mennyiben járul hozzá ahhoz, hogy a következő parlamenti választásoktól újra többsége legyen az elnöknek a parlamentben?

5. Opciók összevetése a szempontokkal (1-5)

	Személyes erősségek kiaknázása	Költségvetés tartalmától várható népszerűség növekedés	Hitelesség	Hosszú távú előnyök lehetősége	Eredmény
Nincs megegyezés	4	1	4	1	10
Megegyezés a nagyobbik ellenzéki párttal jelentős engedmények árán	3	2	1	1	7
Megegyezés a nagyobbik ellenzéki párttal külön paktum útján	3	4	3	5	15
Megegyezés a nagyobbik ellenzéki párttal egyéb módon	3	3	2	2	10
Megegyezés a kisebbik ellenzéki párttal	4	3	3	3	13
Megegyezés mindkét ellenzéki párttal	4	1	2	2	9

6. Magyarázat

1. Nem születik megegyezés az ellenzékkel

Ha az elnök úgy dönt, hogy nem egyezik meg egyik ellenzéki párttal sem, utóbbiak magatartásának függvényében alapvetően kétféle kimenetel képzelhető el. Ha az ellenzéki pártoknak sikerül egymással megállapodniuk, egymással közös költségvetést fogadhatnak el, amelyet felhasználhatnak választási esélyeik javítására. Ha nem tudnak megállapodni, nem fogadnak el közös költségvetést, amely az alkotmány értelmében előre hozott parlamenti választásokat von maga után.
Ebben az opcióban az elnöknek a költségvetés tartalmától várható népszerűség-növekedésről le kell mondania, ugyanakkor alkudozás helyett lehetőség nyílik a nyilvános kommunikációra fókuszálásra. Szintén előnyt jelent, hogy miután nem kötött kompromisszumot, nem tett engedményeket, személyes hitelességét megőrizheti a választók szemében. Hosszú távú előnyök ettől a döntéstől nem várhatók, a fent említett veszélyekkel (ellenzéki költségvetés, előrehozott választás) számolni kell.

2. Megegyezés a nagyobbik ellenzéki párttal nagyobb engedmények árán

Ha az elnök a nagyobbik ellenzéki párttal való megegyezés mellett dönt - feltéve, hogy egyéb módon nem sikerül megnyernie magának támogatásukat a szavazáshoz - csak az elnöki programot és az elnökválasztási sikert szolgálni képes népszerű intézkedéseket érintő engedmények árán születhet meg a megállapodás.

Egy ilyen megegyezés előnye lenne, hogy az elnök felmutathatna egy elfogadott költségvetést. A költségvetésben az alkudozás eredményeképpen megjelenhetnének az elnök preferenciái, de ezek eltörpülnének az ellenzék részéről várható előnyökhöz képest, máskülönben azok inkább nem állapodtak volna meg. A nyilvános politizálás előnyei az első opcióhoz képest már mérsékeltebben jelennének meg, mégiscsak egy nehéz alkufolyamaton kell keresztülmenni, a kommunikáció lehetőségeit is alapvetően ez határolja be. A hitelesség megőrzése szempontjából kifejezetten rossz választás ez az opció, az elnök szavazói meghasonulásként, a gyengeség jeleként értékelhetik az ellenzéknek tett engedményeket. A hosszú távú előnyöket sem látni, az ellenzék pártja inkább erősödhetne a 2016-os parlamenti választásokra.

3. Megegyezés a nagyobbik ellenzéki párttal külön paktum keretében

Az eset leírásában és a mellékletben elrejtett információk alapján kirajzolódik a nagyobbik ellenzéki párttal való megállapodás egy különleges módja. Mindebből ugyanis kiderül, hogy a hatalompolitikán

túl az elnök illetve elnöki párt és a nagyobbik ellenzéki párt között nincs is akkora szakadék. Azonos ideológiai oldalon állnak, sőt a nagyobbik ellenzéki párt képviselőinek egy része korábban az elnöki pártban politizált. Az elnök és a nagyobbik ellenzéki párt közötti ellentétek, inkább az elnökválasztásra készülő ellenzéki pártelnök és az elnök konfliktusa. Tudjuk, hogy az ellenzéki párt vezetője irányában megingott pártja bizalma; nem is alaptalanul, a népszerűségi mutatók nem sok jót ígérnek számára az elnökválasztáson. Azt is tudjuk, hogy az elnök népszerűsége, saját pártja jelentős támogatottságvesztése ellenére magas, vagyis megítélésük elválik az emberek szemében. Adott tehát egy népszerű, megfelelő költségvetés elfogadása esetén újraválasztásra esélyes elnök, aki csökkenő népszerűségű pártjától nem várhatja a parlamenti többség megszerzését 2016-ban. Továbbá adott egy parlamenti választási győzelemre képes párt, amelynek azonban nincs megfelelő elnökjelöltje. Talán érdemes lenne összeállnia elnökünknek és a nagyobbik ellenzéki pártnak? Talán, igen.
Az elnök személyes erősségével szemben inkább a háttéralkuk megkötéséhez szükséges tapasztalatok jelentenek előnyt ebben az opcióban. A hitelesség megkérdőjeleződhet a pártváltás következtében, a fent ismertetett tények és összefüggések miatt azonban ez elfogadható mértékű lenne. Az említett hátrányokat kompenzálja, sőt túlszárnyalja az elnök igényei szerint elfogadott költségvetés és mindenekelőtt a hosszú távú előnyök. Egy ilyen opció ugyanis nem pusztán elnökválasztási sikert, de adott esetben 2016-tól parlamenti többséget és egy hasonló kényes szituáció elkerülését jelentheti.

4. Megegyezés a nagyobbik ellenzéki párttal egyéb módon

A költségvetés tartalmáról való megegyezés megtörténhet más, az elnök preferenciáit inkább vagy kevésbé tükröző módon. Az ide tartozó megoldások valahol a nagyobb engedmények árán megkötött megállapodás és a külön paktum között helyezkednek el végső hasznosságukat tekintve.

5. Megegyezés a kisebbik ellenzéki párttal

A kisebbik ellenzéki párttal való megegyezés, amely ugyanúgy megteremtené a költségvetés elfogadásához szükséges többséget, kevesebb engedményt igényelne. A kisebbik párt ugyan kérlelhetetlen ellenfele az elnöknek és az elnöki pártnak, ugyanakkor a legutóbbi parlamenti választások óta támogatottsága látványosan csökken, szükségük lenne valamilyen felmutatható eredményre. Az elnöki politika akadályozásánál, amivel két éve sikertelenül próbálják növelni népszerűségüket, valószínűleg hasznosabb lenne egy egyértelmű és jól kommunikálható eredmény. Mivel szavazótáboruk számára kiemelkedően fontos a környezetvédelem, egy ide irányuló forrásbővítés elérése nagyon értékes lehetne.

Az elnök szempontjából azért lenne előnyös ez a döntés, mert egyszerűbb és világosabb alkufolyamatban, a nagyobbik ellenzéki pártnak való engedménytétel veszélyeit elkerülve fogadhatna el költségvetést. A hitelességet kevésbé veszélyeztetné ez az út, jelentős hosszú távú előny azonban nem lenne várható.

6. Megegyezés mindkét párttal

Felesleges részletezni, hogy ha egyetlen párttal való megegyezés is elegendő szavazatot biztosít a költségvetés elfogadásához, miért érdemes elvetnünk ezt az opciót. Kétfelé engedményeket tenni, talán csak a nagyobbik ellenzéki pártnak való behódolásnál jobb. A költségvetés tartalmától várható népszerűség lehet ugyanolyan alacsony, de a három párti megegyezés jobban kommunikálható, akár a nemzeti egység megteremtésének képet is sugallhatja

7. Stratégia

Minden opciót kiértékelve láthatóvá vált, hogy létezik egy különösen előnyös opció: a nagyobbik ellenzéki párttal való külön paktum megkötése. Ennek végrehajtásához stratégiára van szüksége az elnöknek, amelyet röviden a következőképpen vázolhatunk fel.

1. A nagyobbik ellenzéki párt és annak vezetője közötti ellentét kiélezése a média segítségével

Különböző gesztusokkal próbáljuk előkészíteni az ellenzéki párthoz való közeledésünket, fordítsunk figyelmet különösen az ellenzéki párt második vonalára, az alkut ugyanis végső soron velük kell megkötnünk. Mindeközben továbbra is pozícionáljuk magunkat az ellenzéki vezetővel szemben, hangsúlyozzuk alkalmatlanságát, és hogy személyének megítélését pártja megítélésétől függetlenül kezeljük.

2. Kapcsolat felvétele az ellenzéki párttal

Kezdeményezzünk titkos találkozót az ellenzék második vonalas, befolyásos vezetőivel, alapozzunk az ellenzéki vezetővel való ellentéteikre. A kapcsolatfelvételnél igénybe vehetjük a korábban az elnöki párthoz tartozó képviselőket közvetítőként. Ne feledjük, hogy a költségvetés elfogadásához saját pártunk képviselőinek a szavazataira is szükségünk lesz! Fontos ezért, hogy a költségvetés elfogadásáig a tárgyalásokat és az esetleges megállapodást titokban tartsuk.

3. Tárgyalás

Hogy a tárgyalásokat sikerrel abszolváljuk, két dologról kell meggyőznünk az ellenzéki pártot. Arról hogy érdemes az elnök mellé állni és arról, hogy az elnök megbízható és tartja magát a megállapodáshoz. Ki kell emelnünk tehát, hogy az elnök népszerűsége megfelelő költségvetéssel megtámogatva jövőre újraválasztást érhet és beszélnünk kell arról is, hogy az ellenzék jelenlegi vezetője erre miért nem lesz képes. Végül beszélnünk kell arról is, hogy az ellenzéki párt 2016-os választási győzelme esetén megvalósuló közös kormányzás milyen előnyös is lenne (törvényhozás és

végrehajtás együttes birtoklása). Nehéz dolgunk lesz azonban abban, hogy biztosítsuk az ellenzéki pártot arról, hogy a költségvetés elfogadása után teljesítjük az alku ránk eső részét és csatlakozunk hozzájuk.

A költségvetés tartalmának összeállításánál, ha pártunk előtt a közeledés továbbra is rejtve maradt, a látszat megőrzése érdekében kevésbé fontos kérdésekben beilleszthetünk az elnök érdekeivel ellentétes részeket a költségvetésbe az ellenzéki párt engedményeit pedig annak belső konfliktusaiból fakadó gyengeségére foghatjuk.

4. Elfogadni a költségvetést

5. Belső konfliktust generálni saját pártunkban

Belső konfliktus generálásával teremtsük meg a szükséges alapot a pártunkkal való szakításhoz.

6. Szakítás a saját pártunkkal, a függetlenség deklarálása

Ha a konfliktus megérett rá a közvélemény előtt, jelentsük be szakításunkat a pártunkkal és azt, hogy független jelöltként futunk neki a következő választásnak. Az ellenzéki párt hangsúlyozza a médiában, hogy képes lenne a független elnökjelölttel való együttműködésre is, kifogva a szelet ezzel azokból a kritikákból, amelyek az elnök parlamenti többségének hiányára alapoznak.

7. Ha megnyertük az elnökválasztást jelentsük be csatlakozásunk a nagyobbik ellenzéki párthoz

Terítsük ki lapjainkat és hivatalosan is csatlakozzunk a nagyobbik ellenzéki párthoz annak vezetőjeként. Irány a parlamenti választási győzelem!

8. Kockázatok

Stratégiánk kockázatokat is magában hordoz. Nézzük, melyek ezek, milyen valószínűséggel következhetnek be és milyen erős hatásuk lenne!

Kockázat	Valószínűség (1-5)	Hatás (1-5)	Kezelés
Kiszivárog a tárgyalás, paktum	● ● ●	● ● ● ●	Ha a tárgyalások ténye szivárog ki, a bizonyítékok erejétől függően a tagadhatunk. Ha nehezen cáfolható, akkor független jelöltként, külső támogatással kell folytatnunk, vagy magunk mellé kell állítani kellő számú képviselőt a saját pártunkból.
A pártváltás túlzott hitelvesztést eredményez	● ●	● ● ● ●	Amint ennek jeleit érzékeljük, táncoljunk vissza a fenti kezelési mód szerint a független státuszba. Csatlakozásunk deklarálása után ez már nem lehetséges jelentősebb veszteségek nélkül
Kedvezőtlen irányba változnak a pártközi erőviszonyok és már nem lehet visszalépni	●	● ● ● ● ●	Ebben az esetben az elnöki újraválasztás ugyan sikerül, de a továbbiakban is a kisebbségi kormányzás rögös útját kell járnunk. Ez utóbbit kell eredményesen folytatnunk, esetről esetre elnyerve megfelelő számú képviselő támogatását.